

ALS GERMANS DE CATALUNYA

JORDI COLOMINA

(Parlament pronunciat davant del Ple de la Secció Filològica de
l'Institut d'Estudis Catalans en la reunió celebrada el dia
11 d'abril del 2003 en la Sala de Juntes de la Facultat de
Filologia de la Universitat de València)

ABSTRACT

Jordi Colomina, philologist of the Alacant University and Acadèmia Valenciana de la Llengua, (Valencian Academy of the Language) proposes to the philologists, specially to the IEO (Catalan Studies Institut) to name the language: Valencian-Catalan language, in order to avoid problems between Valencian and Catalan people, and at the same time to finish the Valencian Battle.

Voldria manifestar la meua alegria i la meua satisfacció per retrobar ací tants mestres admirats i tants col·legues estimats i per poder parlar-vos com a filòleg i com a president de la Secció de Lexicografia de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, una institució que, al meu parer, si continua pel mateix camí de consens, de concòrdia i de convergència entre les diverses sensibilitats presents en el seu si, aconseguirà d'ací a uns quants anys anul·lar l'estèril conflicte lingüístic valencià.

Vinc ací per aportar la meua petita contribució per “trobar les millors vies per a una entesa de col·laboració institucional entre l'AVL i la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans en benefici del futur, la vitalitat i la unitat de la llengua que compartim” –per usar les mateixes paraules de l'amable invitació del president de la SF de l'IEC–. Per a mi, eixa desitjable “entesa de col·laboració institucional” hauria de basar-se en relacions de *coordinació* i no mai de subordinació d'una institució a l'altra.

La llei de creació de l'AVL afirma que esta institució té per funció “determinar i elaborar, en el seu cas, la normativa lingüística de l'idioma valencià”. L'AVL, adoptant com a pròpies les conegudes com a Normes de Castelló, ja ha determinat la normativa ortogràfica del valencià. I es troba en el procés d'elaborar: *a)* la normativa fonètica (l'estàndar oral valencià); *b)* la normativa morfològica i sintàctica (la gramàtica normativa valenciana) i *c)* la normativa lèxica i fraseològica (el diccionari normatiu valencià).

Una primera mostra dels criteris que guien l'AVL en l'elaboració d'eixes obres –els mateixos que ens recomanava Fabra fa més de setanta anys (seguir com a model la llengua dels clàssics valencians del segle XV i els parlars valencians actuals més purs)– són els acords adoptats el 25 de març i el 20 de maig del 2002. Una segona mostra –més extensa– d'aplicació d'eixos mateixos criteris serà el Diccionari Ortogràfic Valencià, obra en estat ja molt avançat i que és possible que aparega encara enguany o a primeries de l'any que ve.

En totes eixes obres seria factible i desitjable una col·laboració entre les dos institucions normatives de la llengua que compartim. Una llengua de la qual som copropietaris tots els qui la parlem: els valencians, els catalans, els balears i els habitants de la franja oriental d'Aragó. Tots els pobles que la parlem som amos de la llengua i d'ella podem fer allò que vullgam, però, en benefici del seu futur, de la seua vitalitat i de la seua unitat, convé que ens coordinem amb els germans de llengua.

Un dels aspectes que reclama d'una manera prioritària eixa coordinació és el del nom de la llengua que compartim. La llei de creació de l'AVL (en el seu *Preambul*) esmenta com a denominacions que “no són ni han de ser objecte de qüestionament o polèmica” les següents: “valencià”, “llengua pròpia dels valencians”, “idioma valencià” i altres, “avalades per la tradició històrica valenciana, l'ús popular, o la legalitat vigent”. Entre estes darreres, jo voldria reclamar hui ací la legitimitat del nom de *llengua valenciana*, avalat per la tradició literària i sobretot per l'ús constant i sistemàtic dels grans escriptors del Segle d'Or valencià.

De cara a la futura i desitjable coordinació de les definicions dels noms de la llengua que compartim, considere convenient comentar breument el tractament de la qüestió onomàstica en les obres normatives publicades per l'IEC.

Pompeu Fabra, en el seu *Diccionari general* (1932), definia *valencià* com a “parlar dels valencians que no són de parla castellana”. Per al *Diccionari* de l'IEC (1995) *valencià* és “dialecte occidental del català parlat al País Valencià” i també “Al País Valencià, llengua catalana”. Esta darrera accepció marca al meu parer un camí correcte –la completa equiparació entre *valencià* i *català* com a sinònims geogràfics–, que podria ser adoptat pel futur diccionari normatiu de l'AVL per introduir una accepció com ara *català* “En Catalunya, llengua valenciana”. D'esta manera, els nostres diccionaris normatius referendarien la validesa de les dos denominacions de la mateixa llengua.

En canvi, la primera accepció del terme *valencià* del DIEC pressuposa relacions de subordinació d'un *dialecte* a una *llengua* i és, per tant, inacceptable per a una institució com l'AVL definida per llei com a ens de referència normativa de l'*idioma* *valencià*. I com que el que desitgem són relacions d'igualtat, no mai proposarem que en el futur diccionari de l'AVL el terme *català* aparega definit com a “dialecte septentrional del *valencià* parlat en Catalunya”.

Per al diccionari de Fabra (edició de 1968) *català* era “la llengua catalana, parlada a Catalunya (inclosos el Principat d'Andorra, la major part del Departament francès dels Pirineus Orientals, la zona catalana d'Aragó i exclosa la Vall d'Aran), gran part de l'antic regne de València, illes Balears i ciutat d'Alguer (a Sardenya)”. Enfront d'esta definició, ben descriptiva de tot l'àmbit territorial de la nostra llengua, per al diccionari de l'IEC de 1995 *català* és: *a*) “natural de Catalunya”, *b*) “natural dels Països Catalans” i *c*) “llengua romànica parlada als Països Catalans, a la ciutat de l'Alguer (Sardenya) i a la comarca del Carxe (Múrcia)”.

Al meu parer tampoc estes definicions de 1995 marquen el camí

correcte d'unes relacions d'igualtat entre els pobles que parlem la mateixa llengua. I per tant, no mai proposarem que el futur diccionari de l'AVL done *valencià* com a “natural dels Països Valencians” ni com a “llengua romànica parlada en els Països Valencians, en la ciutat sarda de l'Alguer i en la comarca murciana del Carxe”.

Al costat de les crítiques cal oferir solucions. Estes són les que jo vos propose. Per una banda, continuar la pràctica habitual en l'interior de cadascun dels nostres països d'anomenar, en els usos quotidians, la llengua comuna, *valencià* i *llengua valenciana* en València, i *atalà* i *llengua catalana* en Catalunya. I per una altra banda, introduir, al costat d'eixes denominacions, per als usos més formals (administratius, universitaris) i sobretot de cara a l'exterior dels nostres països, un nom integrador i hereu de la tradició confederal dels nostres pobles. Eixe nom podria ser, arreplegant els tres gentilicis que apareixen en els nostres estatuts d'autonomia, *idioma valencià-català-balear* o, simplement, *valencià-català-balear*. I si sembla massa llarg, es podria reduir –seguint precedents com ara gallegoportugués o serbo-croat– a *idioma valencià-català* o, simplement, *valencià-català*.

Esta darrera opció és la que ha decidit adoptar la Secció de Lexicografia de l'AVL en la definició de les varietats del nostre idioma. Així, recentment, s'ha definit alguerés com a “varietat de la llengua valenciano-catalana parlada en la ciutat sarda de l'Alguer”.

Eixe és el camí que, al meu modest parer, podria contribuir a superar antics recels i enfrontaments eixorcs. I és la via que m'agradaria que mamprenguéreu també els germans de Catalunya.